

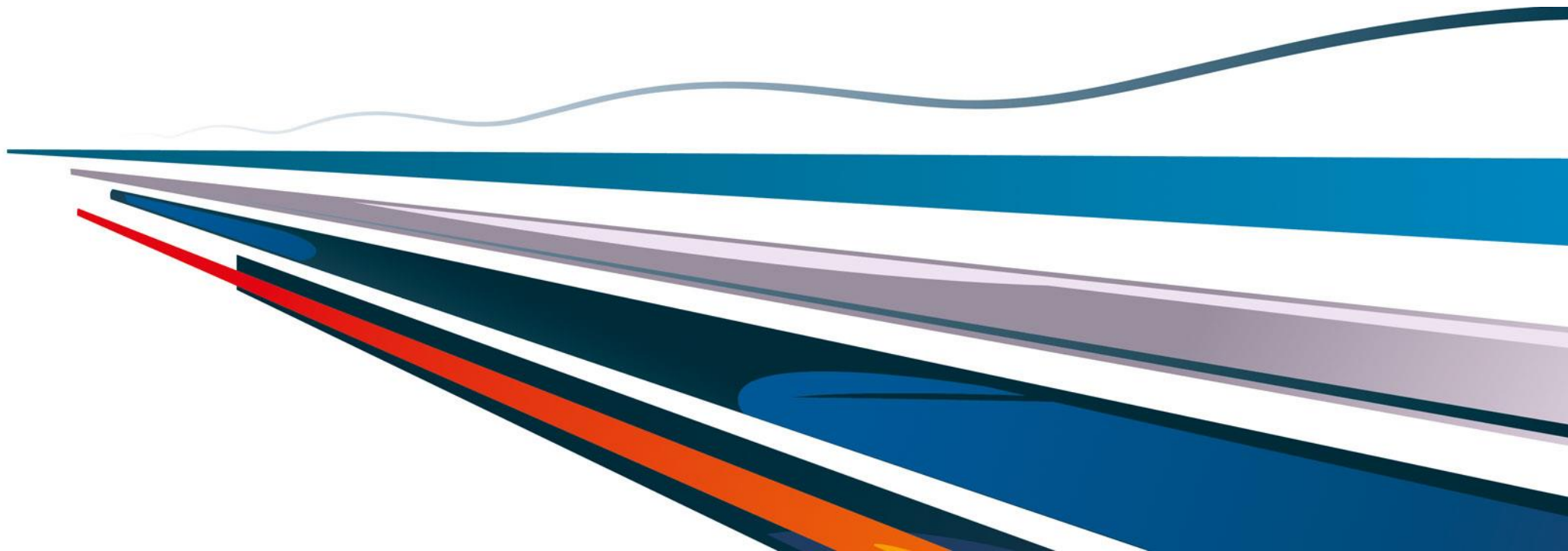

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Kommuneproposisjonen 2017

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner

Agder 12.mai 2016

Eldreboølggen rammer distriktene hardest

»Se: Trøndelag Arbeidsmarked

Norge forgrubbes. Andelen eldre øker dramatisk. Fra 2014 til 2040 vil andelen pensjonister blant den yrkesaktive befolkningen mellom 16 og 67 år øke fra 11 til 17 år.

Statistisk sentralbyrå (SSB) har beregnet at i 2040 vil 56 prosent av innbyggerne i Oslo være pensjonister blant den yrkesaktive del av befolkningen, det vil si de over 67. Deretter følger Rogaland med 55 prosent pensjonister, Rennebu og Holtalen med 54 prosent hver, Alford 52 prosent og i Snilfjord vil 50 prosent av den yrkesaktive befolkningen være pensjonister.

Altersgruppen 0-15 år er ikke tatt med i denne statistikken.

Tallene fra Sør-Trøndelag er representative også for Norge som helhet, da Sør-Trøndelag regnes som et Norge i miniatyr.

Hvordan skal utkantkommunene klare å balansere utfordringene når så mange ikke lenger deltar i arbeidslivet. Hvem skal brenn alle som lever på trygd? Vil Nav kunne bidra?

Jakter høyere utdanning

Fylkesdirektør Bente Wold Wigum i Nav Sør-Trøndelag svarer:

– Nav er en kommunal og statlig enhet som jobber med sysselsetting og med å beholde folk i jobb. I møte med kommunene er det ofte et tema hvordan skaffe arbeidskraft, ofte med høyere utdanning – noe det kan være stor utfordring eller i det av fylket. Nav-kontoret kan bidra med å skaffe arbeidskraft fra

andre deler av landet, og fra utlandet gjennom vårt arbeidsformidlingsnettverk i Europa (Eures-systemet).

– **Må vi innstille oss på å jobbe lenger og at færre kan gå av med tidligpensjon?**

Når det gjelder et lengre yrkesløp, er det jo på tale å heve aldersgrensen. Det ligger allerede forslag inne på å heve den til 72 år.

Innvandrer og flyktninger

– **Flere kommuner setter sin lit til økt arbeidsinnvandring?**

Vi tror at mange kommuner tenker at innvandring, mottak av flyktninger og asylsøkere kan hjelpe behovet for arbeidskraft. I senere år har flere kommuner valgt å hente arbeidskraft utenfra til kjernesektoren sin. I Litra og Frøya, Midtre Gauldal og Trondheim ser vi stort innslag av slik arbeidskraft. Dette antar vi vil fortsette. Navs oppgave er å håndtere dette, både den kommunale delen av Nav og den statlige.

– **Vi tror at mange kommuner tenker at innvandring, mottak av flyktninger og asylsøkere kan hjelpe behovet for arbeidskraft.**

Bente Wold Wigum, fylkesdirektør i Nav

– **Vil forgrubbingen i småkommunene kunne være et argument for større og mer slagkraftige kommuner?**

Tendensen vi ser i Nav, er at vi må tilby større fagmiljø for å trekke til oss kompetent arbeidskraft. Et argument for å lage større, og dermed færre Nav-kontor, er at fagspertisen ønsker større miljø. Vi ser at vår kjernesektoren er avhengig av kompetente fagmiljø for å utvike stabile tjenester til brukere med stort behov for bistand. Hvordan kommunene tenker i forhold til dette, må rådmennene i kommunene svare på. Men kommunen ved rådmannen og Nav har dette temet ofte til drøfting i partiskapet.

Lokal arbeidskraft

– **Må en større del av den arbeidsføre befolkningen innstille seg på å jobbe i omsorgsyrker, for å kunne ta seg av den stadig eldre befolkningen?**

Nav vil hele tiden forsøke å føre arbeidsløse og jobbsøktene til det er jobb. Mange kommuner har tanker om hvordan de skal få flere over i denne typen yrker og karrierer sitt behov. Det Nav kan bidra med fremover, og til dels gjør vi det i dag også, er å kvalifisere lokal arbeidskraft for slike jobber. I tillegg jobber vi sammen med utdanningsinstitusjonene for å danne oss et bilde av det fremtidige utdannings- og yrkesbehovet.

– **Mange mener det er bedre å bli gammel i mindre kommuner enn i større byer, ved at det blir en lettere å få sykelighetsplass. Vil det også være tilfelle om 25 år?**

Vi vil tro det er avhengig av tilskudd som de minste kommunene får fremover, og hvor attraktive de klarer å fremstå. Men dette må rådmannen i kommunen svare på, sier fylkesdirektør Bente Wold Wigum i Sør-Trøndelag.

Høy befolkningsvekst

De siste ti årene har befolkningsveksten i Norge vært høy. Veksten var særlig sterk i 2008, 2011 og 2012. Da økte folketallet med over 1,3 prosent årlig. Den høye veksten de senere årene henger sammen med høy innvandring, ikke minst fra de øst-europiske landene som ble EU-medlemmer i 2004 og 2007, viser tall fra SSB.

I flere kommuner er det ventet en nedgang i folketallet på mer enn fem prosent fra 2014 til 2040. Det gjelder blant annet Engerdal, Rendalen og Follida i Hedmark, og Teka i Nord-Trøndelag. Alle de seks landdelsentrene Trondheim, Oslo, Kristiansand, Stavanger, Bergen og Tromsø får vekst i innbyggertallet fremover. Oslo kommune vil passere 700 000 innbyggere i 2023, Bergen vil passere 300 000 i 2024, og samme år vil Trondheim nå 200 000 innbyggere, viser én av beregningene.

Antall voksne og eldre vil øke mye i løpet av dette hundreåret. Særlig vil veksten bli kraftig i gruppen eldre 70 år eller mer, som er ventet å dobles de neste 30 årene. Dette er en konsekvens av at de store etterkrigsgenerasjonene blir eldre, samtidig som levealderen øker.

OLA HEGVOLD 92199 687
ola.hegvold@ndre.no

Setter ny flyktningerekord

FLYKTNINGER OG INTEGRERING. Kommunene har sagt ja rekordmange flyktninger i år – 16.000. De fleste vil bli bosatt siste halvdel av året.

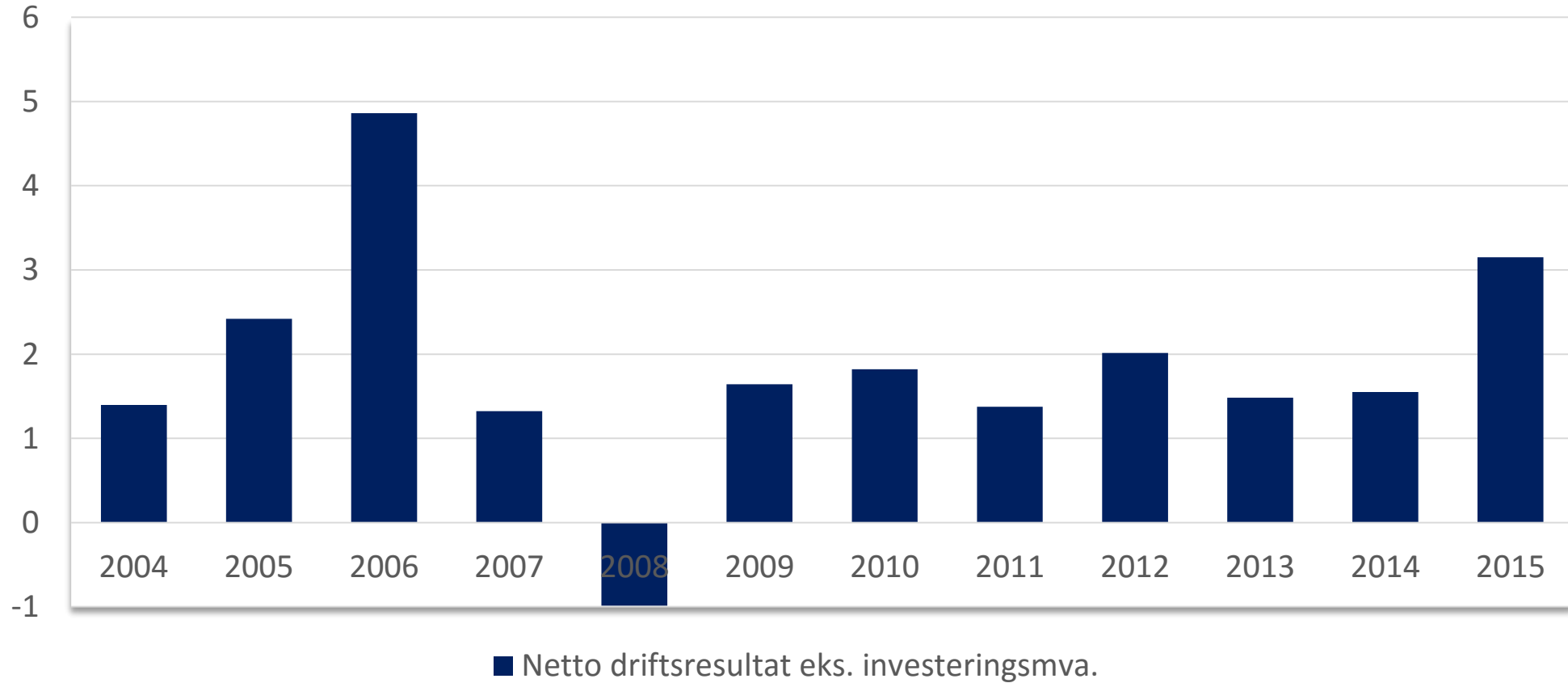
immedal / NTB scanpix

Nedgangen i oljesektoren

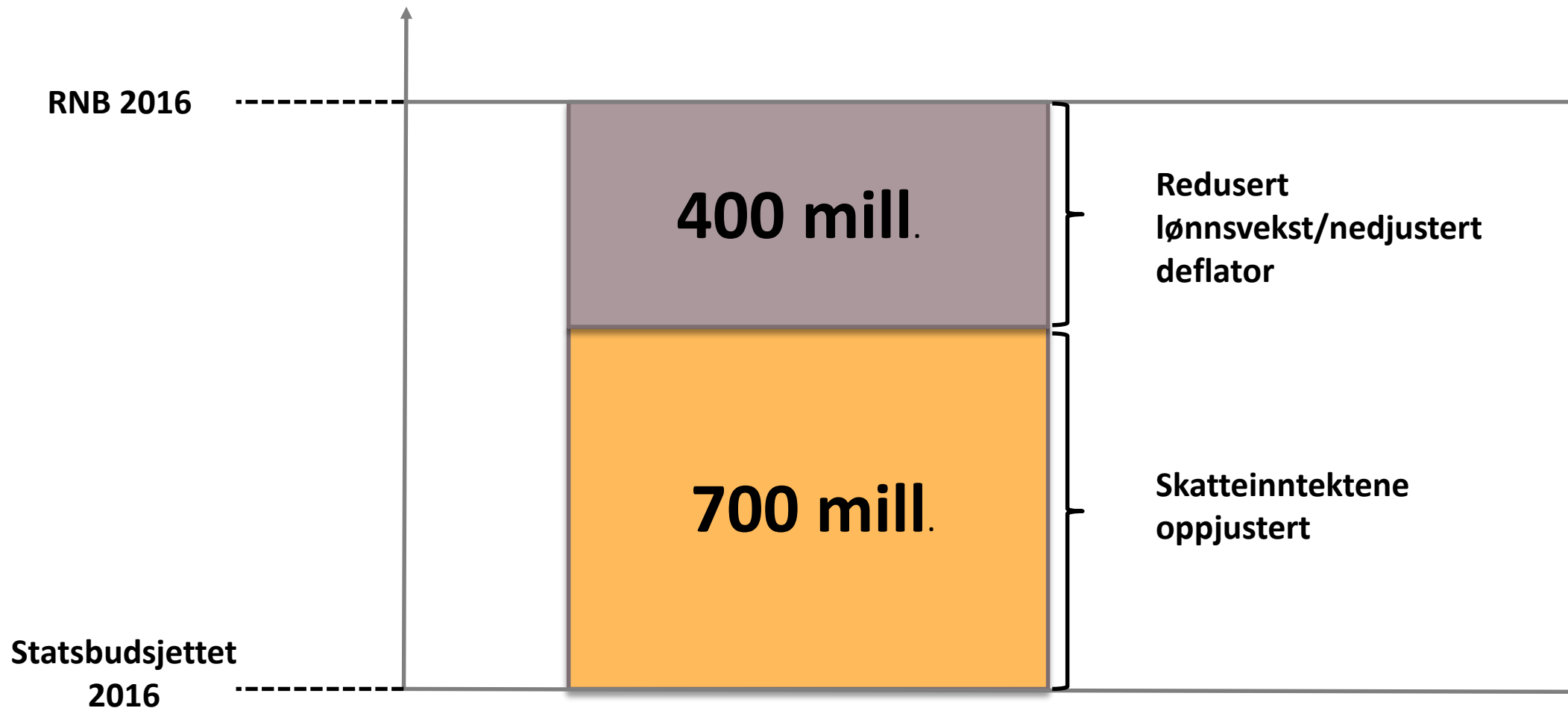
2015 - beste driftsresultat siden 2006

Prosent av driftsinntektene

RNB 2016:

Økt handlingsrom siden statsbudsjettet

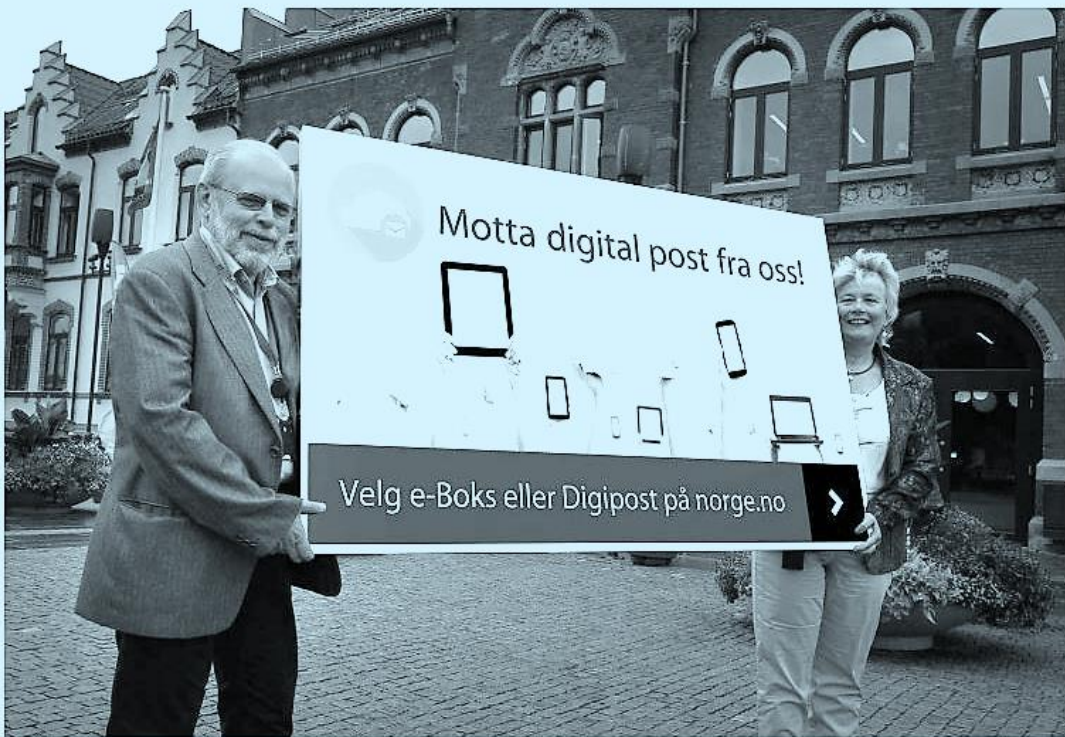
Kommunal tiltakspakke Sør- og Vestlandet 2016

- 250 mill. kr til vedlikehold og rehabilitering
- Aktivitet og sysselsetting i privat næringsliv
- Bedre kommunalt vedlikehold
- Enkel og ubyråkratisk fordeling av tilskudd

Kommuneopplegget 2017

- Vekst i **frie** inntekter mellom 3¾ og 4 mrd. kroner
 - demografi 2,1 mrd. kroner
 - pensjonskostnader 0,85 mrd. kroner
- 0,5 pst. effektivisering tilsvarer 1,2 mrd. kroner til å styrke tjenestene

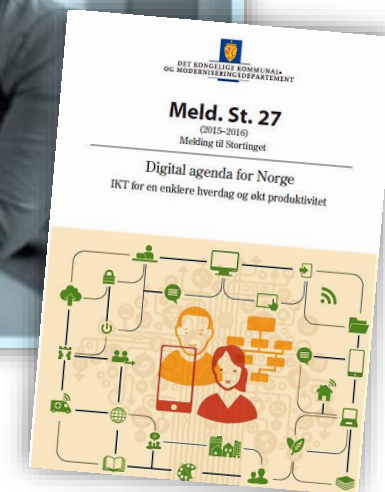

Rådmann Tor Sommersest og organisasjonsdirektør Eva Berglund Åsland i Kristiansand kommune skynder på i den digitale utviklingen. Foto: Svein Tybakken

Lover kommuner digital støtte

OPPVEKST. Staten skal ta større ansvar for IKT-løsninger som dekker felles behov for staten og kommunene, lover kommunalministeren.

Inntektssystemet skal bidra til:

- Sterke, levende lokalsamfunn i hele landet
- Likeverdig tjenestetilbud
- Legge til rette for kommunereform
- Mer rettferdig fordeling av tilskudd

19 nye enige om avtaler

Kartet viser kommunenes frie inntekter* sammenliknet med landsgjennomsnittet.

Kommunenes frie inntekter varierer

Under 97 %

97-100 %

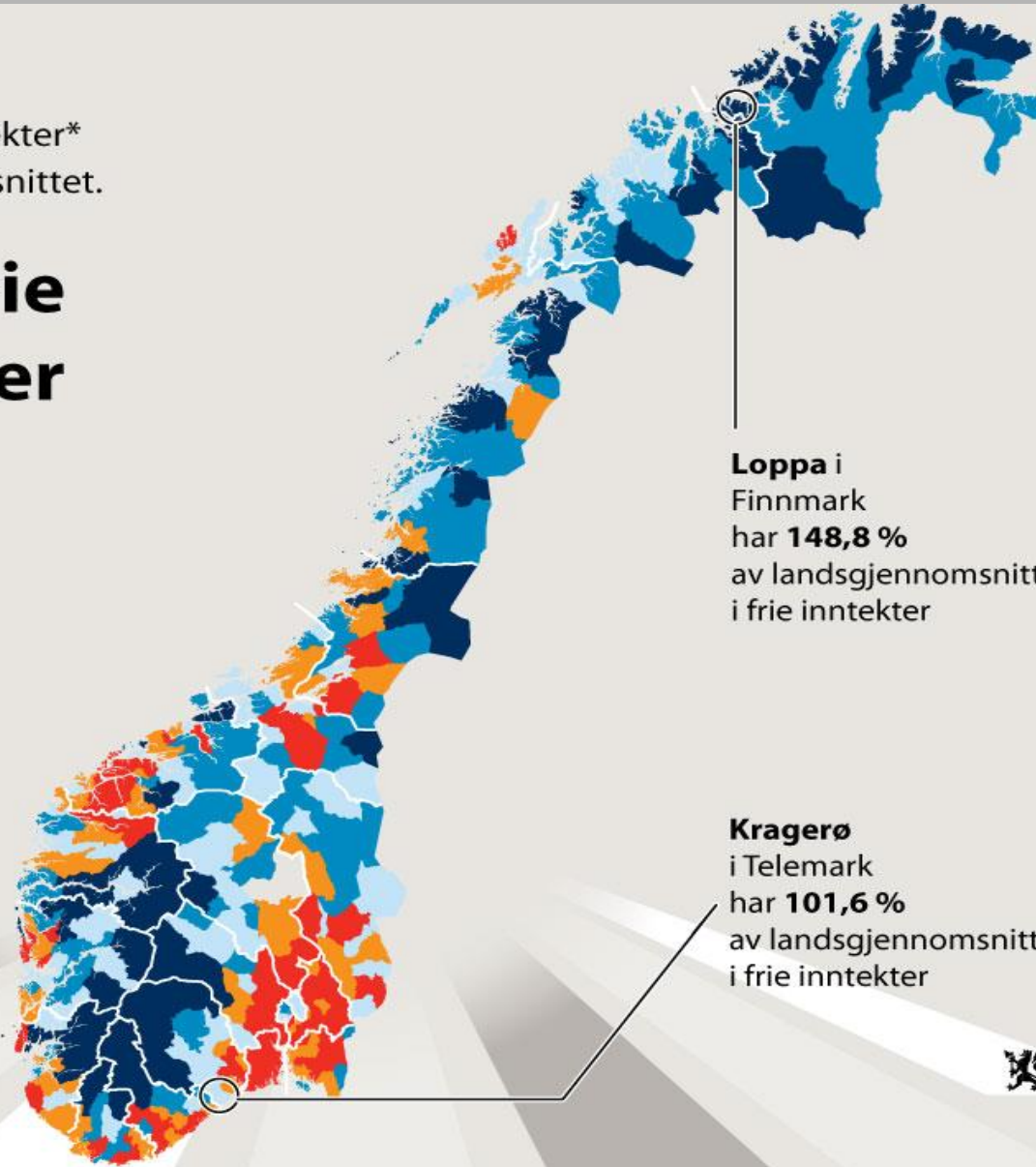
100-105 %

105-120 %

Over 120 %

*korrigert for variasjoner i utgiftsbehov, inkl. eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter.

Frie inntekter er midler kommuner og fylkeskommuner fritt kan disponere uten andre føringar fra staten enn gjeldende lover og regler.

Loppa i Finnmark har **148,8 %** av landsgjennomsnittet i frie inntekter

Kragerø i Telemark har **101,6 %** av landsgjennomsnittet i frie inntekter

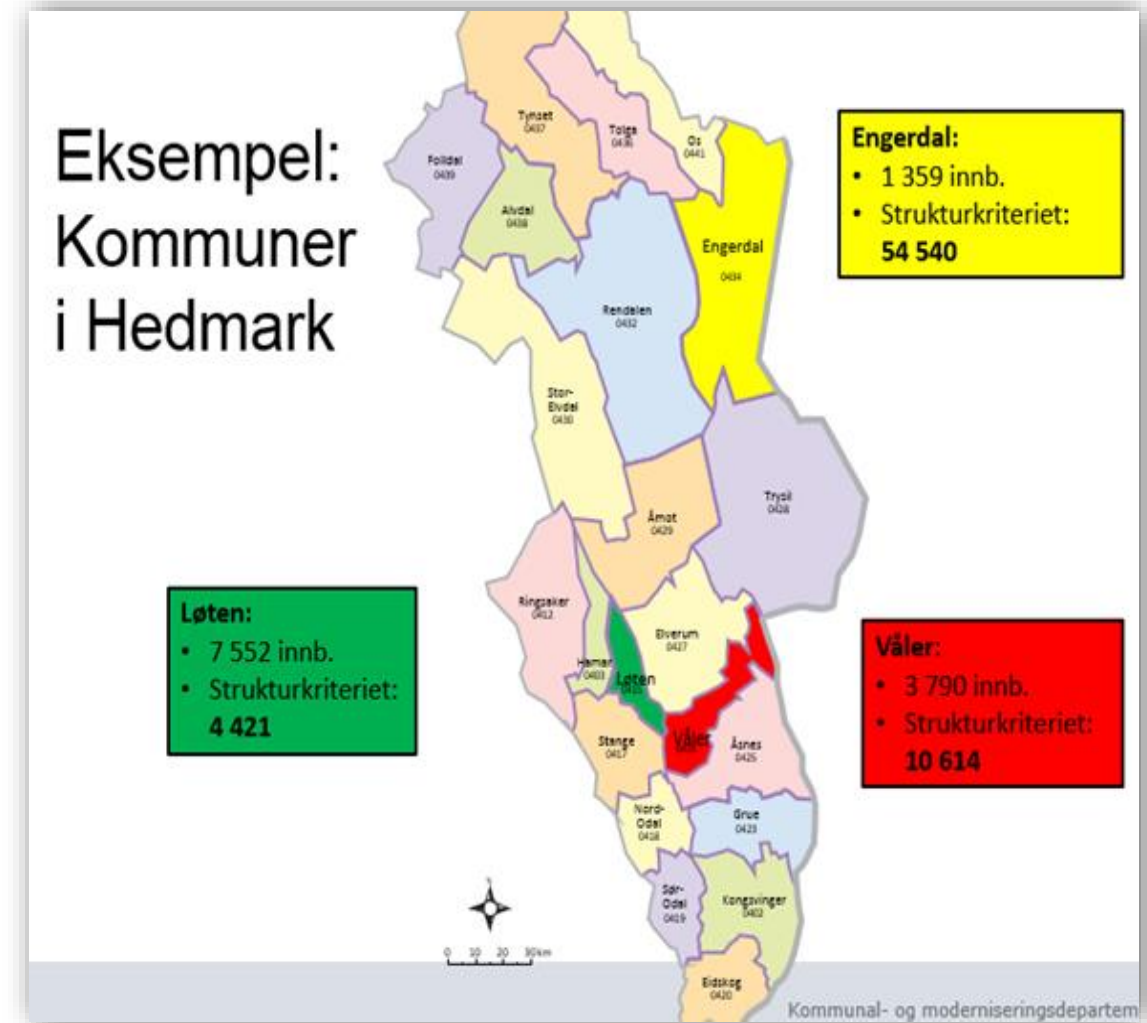

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Basistilskuddet – i hovedsak utgifter til administrasjon

- I dag: Alle 13,2 mill. kr til administrasjon – uansett størrelse
- Små kommuner får mye pr innbygger, store får lite pr innbygger
- I dagens system: Kommuner som slår seg sammen taper på sikt tilskuddet

**Sementerer
dagens
struktur**

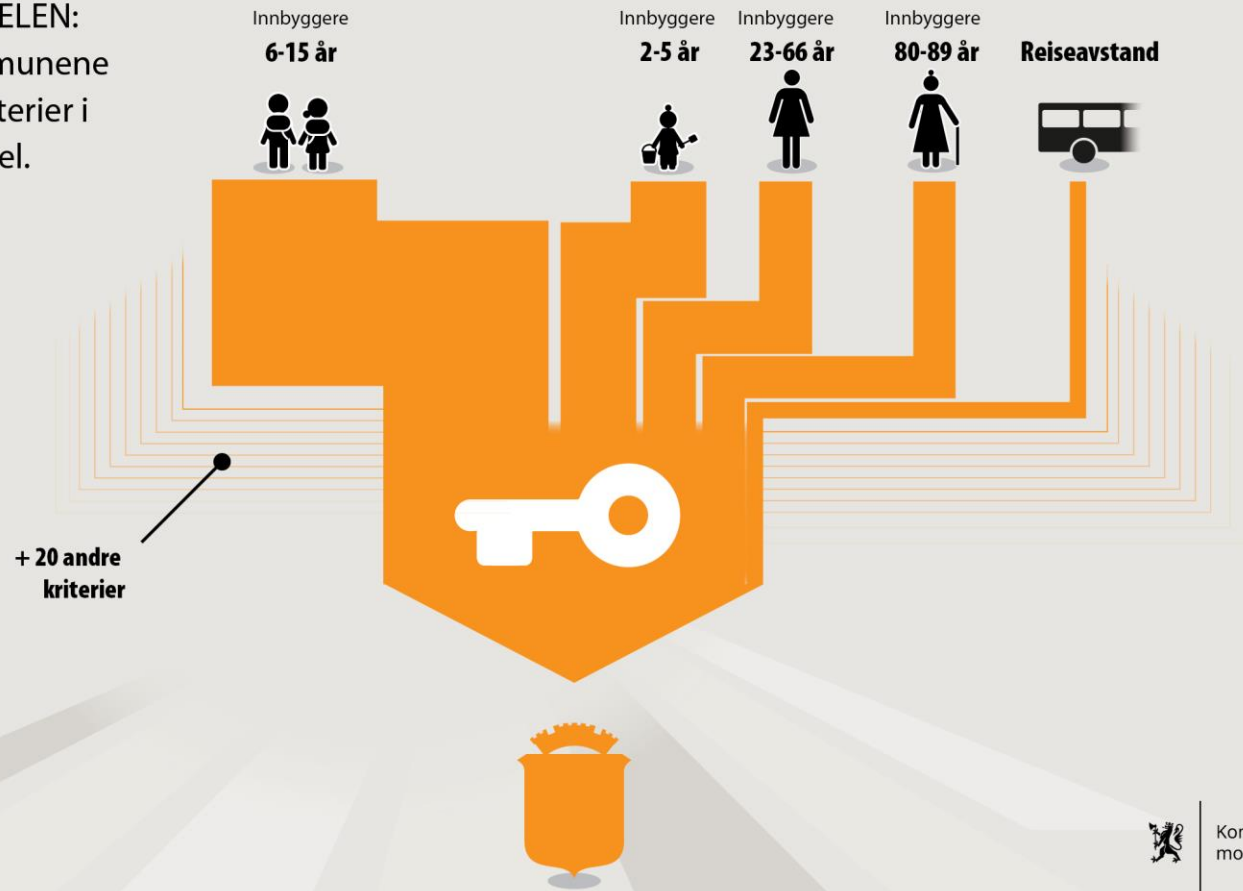
Basistilskuddet i nytt inntektssystem:

- Alle får 50 % basistilskudd, deretter graderes tilskuddet for kommuner i tettbygde strøk
- Kommuner i spredtbygde områder får fortsatt fullt basistilskudd (grensen er 25,4 km for å nå 5000 innbyggere)
- Kommuner i tettbygde strøk som velger å være små, kan ikke lenger sende regningen for høye administrasjonskostnader til andre
- Kommuner som slår seg sammen, beholder fullt basistilskudd **også** frem til sammenslåing

Dette er en kostnadsnøkkel

KOSTNADSNØKKELEN:
Pengene til kommunene
fordeles ut fra kriterier i
en kostnadsnøkkel.

Kostnadsnøkler:
**Statistikk,
ikke politikk**

- Oppdateres i tråd med analyser av hva som forklarer kostnadsforskjeller:
 - ▶ demografi ▶ levekår ▶ bosettingsmønster
- Fortsatt kompensasjon for ekstrakostnader:
 - ▶ avstander ▶ spredt bosettingsmønster
- Ytterligere utredning av kriteriet *psykisk utviklingshemmede*, ellers oppdatering i tråd med høringsutkastet
- Delkostnadsnøkler

Regionalpolitiske tilskudd

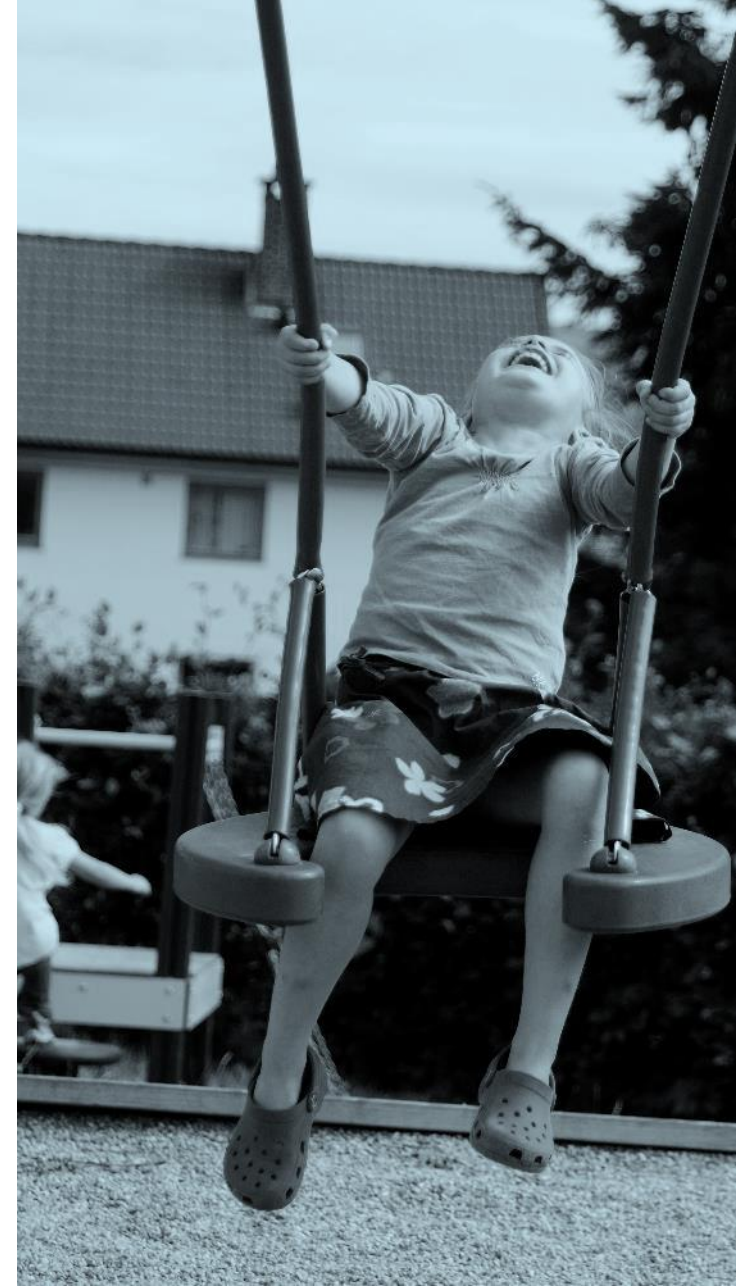
- Nord-Norge- og Namdalstilskudd – **videreføres**
- Sør-Norgetilskudd –
mer pr innbygger og mindre pr kommune
- Småkommunetilskudd – **målrettes** mot kommuner med reelle distriktsutfordringer
- **Nytt** tilskudd til kommuner som blir tyngdepunkt i en region

- Vekstkommunetilskudd – videreføres
- Storbytilskudd – vurdere innretning

Veksttilskudd

- Kommuner med sterk vekst bygge ut tjenestene **i takt med** befolkningsutviklingen
- Befolkningsvekst på minimum 1,5 pst. i 2016 - vekstgrensen reduseres til 1,4 pst. i 2017
- 61 kommuner – 420 mill. kr (2016-kroner)

Kommunal Rapport: Kommunebarometeret 2016

- Større kommuner er jevnt over høyere på barometeret enn mindre

Kommuner med lave korrigerede inntekter er høyere enn kommuner med høye korrigerede inntekter

- For grunnskolen: Større kommuner ligger høyere enn mindre

Kommunebarometeret 2016

Rådhusen Gude Dahm og helse- og sosialdirektør Tor Tanum Aulie viser stoff fra nye Sandefjord medisinske serier, som blant annet får et splitter nytt varmebasseng. Det har kommunen hatt del til på grunn av sin egen energiproduksjon, sier rådmannen.

Vestfold troner på topp

Ingen fylker er i nærheten av Vestfold i årets utgave av Kommunebarometeret. **SOLID ØKONOMISTYRING** er en viktig forklaring, mener fylkesmann Erling Lae.

FAKTA
Gjennomsnittlig plassering i Kommunebarometeret for kommunene i hvert fylke

Leder

Inspirerende utvikling

Kommunal Rapportets kommunebareometer viser samlet større framgang for Kommune-Norge enn noen gang før. Og det er systematisk og grundig arbeid som ligger i bakgrunnen. Det er selvfølgelig ikke tilfeldig hvem som ligger høyt på målingen, og hvem som tydelig har et forbedringspotensial.

I barometeret er det Abdal som er best, og Sar-Aurdal som har forbedret seg mest. Dette er en foreløpig rangering, basert hovedsakelig på foreløpige Kostra-tall (kommune-statistikkrapportering), som Statistisk sentralbyrå offentliggjør 15. mars. Noe kan endre seg når de endelige tallene kommer til sommeren.

Samtidig vet vi at noen kommuner ligger stabilt i øverste sjiktet. Andre har tatt tydelig grep for å nå opp i tet. Abdal rådmannen er forsiklet i sin framstilling av hvordan hans kommune har klaret til topps - etter å ha brukt barometeret og forbedret seg på områder som tidligere ga negative utslag. Betydningen av god ledelse og stadig arbeid står imidlertid klart fram som en viktig forklaring. Det er inspirerende å se at det på nokså kort tid er mulig å drive betydelige bedre enn før.

Dårlig økonomi er ingen unnskyldning. Tvert imot er det et veldig godt argument for å få mer ut av hver krone. Mange kommuner med svak økonomi viser da også at de får mer ut av pengene enn dem som er rikere. Det betyr at godt stilte kommuner bør ta en kritisk gjennomgang av også, og

skifter som aldri tidligere har vært prøvd. Samtidig er det viktig å erkjenne at vi kan bli bedre - nærmest hele tiden. Det trenger ikke være så vanskelig å gjøre noe med den lange sakbehandlingstiden i barnevernet. Ansettisn etter to uker behandler til på bekostning av et par andre åreverk i kommuner, eller sett inn ekstra ressurser i ledelsen. Studer arbeidsmetodene til kommuner på samme størrelse som har langt bedre resultater over tid.

Al kommuner er et godt sted å bo, betyr ikke at den som vil ikke kan driftes bedre

Skyllappene er nemlig alle virksomheters delvis, enten det handler om en kommune, en delbar bedrift i et tett marked eller en avis i en tilsvarende monopolsituasjon. I en tid hvor det er lettere å dele saksbehandling og flakke ut enn noen gang, er det også mulig å lære fortere enn noen sinne. Men det krever et dyktig stapp av vilje til å spørre seg selv: Hvordan kan vi bli enda bedre - og hvorfor er noen andre flinkere enn oss?

Felles for kommunene som har vært i toppen av kommunebarometeret over tid, er etter sin oppfølging at det er sentrale personer i ledelsen som er sterkt motivert for nettopp å bli bedre. Å måle seg mot andre - og å måle seg mot kommunens tidligere resultater - er en veldig god og praktisk metode.

All dette handler ikke om at de som ligger nedre på listen har dårligere ledelse eller kommunikasjonsansatte. På en tabell må alltid noen være på bunnen, det er uunngåelig. Kommunen har forstått et problem når den rydder på skyllappene og ikke lenger utgjør uventet et bra.

Ukas kommentar
Ole Petter Pedersen

Etter at Kommunal Rapport publiserte den foreløpige utgaven av Kommunebarometeret 2016 torsdag sist uke, har det vært mye oppmerksomhet om målingen i både trykksaker og mer lokale medier. Oslo får fått kritikk for å komme dårlig ut innen helse, mens Molde og Østfold utbrenner at kommunen skal klare 150 plasser innen neste års måling.

Måler er stilt på den foreløpige tabellen. Det er ikke den delen av tabellen jeg er mest interessert i, når tallene som ligger til grunn for barometeret er ferdig kvartert. Det er mye mer interessant å se på hvem som ligger i toppen, for det er de kommunene det kan være noe å lære av.

Derfor har vi heller ikke vært i Molde akkurat denne uka, men heller drept til Lyngdal, Aurland og kommunene i Numedal. Sist uke var vi også i Sandefjord, den beste storkommunen så langt i årets barometer.

Hvorfor noen kommuner kommer driflig ut, er interessant nok. Samtidig er det antakelig også slik ordretten i Molde sier: At det er godt å bli i kommunen. Samtidig er det for de aller fleste godt å bli alle de 428 kommunene vi har. Det er heller ikke det Kommunebarometeret måler. Barometeret gir et bilde av hvordan kommunen ligger an målt mot resten av landet. At kommunen er et godt sted å bo, betyr ikke at den som vil bo i et annet sted kan drifles bedre - alltså at skattebetalerne får mer igjen for innsatsten.

Derfor er det også veldig bra at Molde-ordføreren tar plasseringen som en utfordring. Hver din kommune langt ned på tabellen, har kommunen samspillets en del muligheter som kan forbedres. Kanskje ikke alle, men noen. Ikke er det så vanskelig heller. Slik Abdal framstiller sin egen sak, som den kommunen som ligger i toppen den foreløpige tabellen, er det mye som kan lære av. Det er et godt resultat. Innen langt god ledelse finnes det få plutselige skussvep.

Aktuell

Etter to år med store omstillinger og hard økonomistyring, klarter

Fire nye intensjonsavtaler klare

KOMMUNESTRUKTUR. Det er inngått flere intensjonsavtaler om sammenslåing de siste dagene.

Flere avtaler i Nord-Norge

KOMMUNESTRUKTUR. Kommunereformen går framover i

Kvinesdal vil få utarbeidet intensjonsavtale Takker ja til Hægebostad

Enige om storkommune

KOMMUNESTRUKTUR. Forhandlerne i fem Akershus-kommuner er enige om grunnlaget for en ny storkommune i Oslo-regionen, som vil få over 100.000 innbyggere.

Lokalisering av arbeidsplasser utenfor hovedstaden

- plan utarbeides sammen med Venstre i løpet av året

Støtte til kommunesammenslåing

- ✓ Inndelingstilskudd
- ✓ Engangsstøtte
- ✓ Reformstøtte
- ✓ Tilskudd infrastruktur - skal styrkes
- ✓ Nytt tilskudd til kommuner som blir tyngdepunkt i sin region
- ✓ Nye oppgaver

Nordre og Søndre blir ett Land?

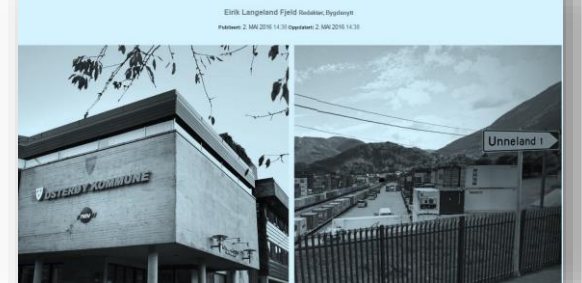
Av TROND ERLING ANDERSEN, LANDSBYEN DOKKA 02. mai 2016, kl. 14:30

DEL KOMMENTAR Det har gått snaut 170 år (1848) siden Land Herred ble delt i to deler som ble til Nordre og Søndre Land. Disse ble så delt i fire fra 1915 og ble Torpa, DELTA I DEBATTEN! Vi oppfordrer leserne til å bidra med sine meninger på nett og i papir. Skriv ditt leserbrev her

- Tenk 50 år framover

Kommunereform – nå skal Molderegionen tenke minst 50 år framover

Skjebnevår for Arna og Osterøy

Folk på Bjarkøy etter sammenslåingen med Harstad:

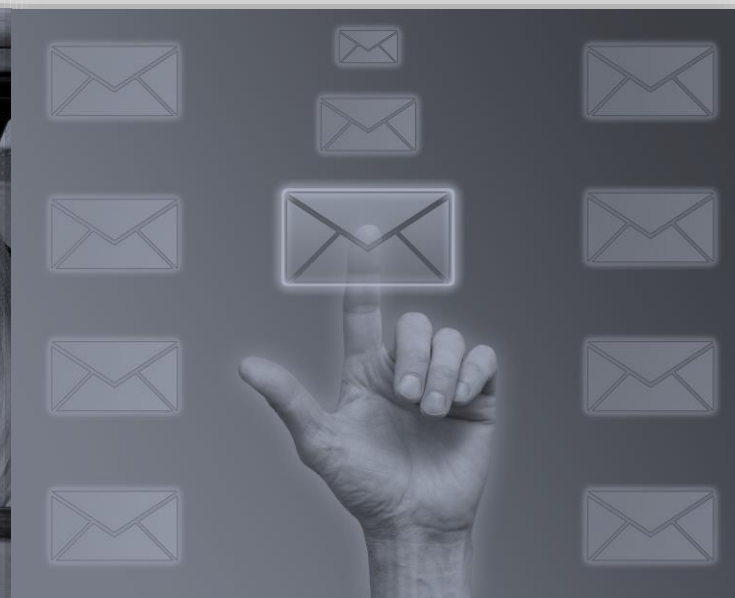
– Det er ingen ting å frykte!

Arbeid

Aktivitet

Omstilling

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Fotos: Colourbox

